

Tálas Péter

A terrorfenyegetettségéről a számok tükrében

Bár a politikai terrorizmus az ókortól végigkísérte az emberiség történetét, fenyegetését a nyugati világ csupán a 2001. szeptember 11-i merényletek óta tekinti globális biztonsági fenyegetésnek. Az alábbi tanulmány a terrorizmus-adatbázisok statisztikái alapján arra keresi a választ, hogy a világ terrorfenyegetettsége miként változott az elmúlt tíz esztendőben, és milyen jellegzetességeket mutat.

A *The National Consortium for the Study of Terrorism and Responses to Terrorism (START)* által működtetett *Global Terrorism Database (GTD)* adatai szerint 2010. szeptember 11. és december 31. között 1708 terrorcselekmény történt szerte a világban, amelynek 2036 halálos áldozata és 3746 sebesültje volt. Ugyanezen időszakra vonatkozóan a *Pattern of Global Terrorism (PGT)* szerepét átvevő kormányzati *Worldwide Incident Tracking System (WITS)* nevű terrorizmus-adatbázis 3605 terrorcselekményt, 3515 halálos áldozatot és 7794 sebesültet regisztrált. A két, egyébként a szakértők által leginkább használt és az adatgyűjtésben igen alaposnak tekinthető adatbázis adatai – jóllehet nem egészen négy hónapról van szó – meglepően eltérőek: a WITS több mint kétszer annyi terrorcselekményt, csaknem másfélezerrel több halálos áldozatot, és négyezerrel több sebesültet számolt össze. Mindezzel csupán azt kívánjuk jelezni, hogy még tíz évvel 9/11 után is felettébb nehéz a dolga annak, aki valós képet kíván alkotni a világ terrorfenyegetettségéről. Különösen nehéz akkor, ha az elmúlt tíz esztendőre vonatkozóan kíséreljük meg ezt. Döntően két ok miatt.

Az első nehézség abból adódik, hogy a 2001 után létrehozott GTD-n kívül napjainkban nincs olyan online elérhető adatbázis, amely a teljes tízéves időszakot átfogná. Az általunk legalaposabbnak tekintett WITS-et csak 2004-ben hozták létre, de – szemben a GTD-vel, melyben 1970-től gyűjtik a terrorcselekményekre vonatkozó adatokat – fenntartói nem vállalkoztak visszamenőleges adatgyűjtésre. A 2004 előtti időszakra vonatkozó adatokat is tartalmazó, az oklahomai robbantás áldozatainak családjai által 1995-ben létrehozott, havonta frissített *Terrorism Knowledge Base (TKB)* viszont 2008 márciusában megszűnt, a *RAND Database of Worldwide Terrorism Incidents (RWTI)* nevű adatbázis adatai pedig 2011. augusztus utolsó napjaiban is csupán 2008-ig vannak feldolgozva és érhetőek el online.

A második nehézséget – s egyben az adatok különbözőségének egyik igen fontos okát – a terrorizmus eltérő definíciói okozzák, amelyek kulcsfontosságúak az adatbázisok adatainak összevetése során. Az általunk említett amerikai adatbázisok esetében nem is elsősorban az elvi különbségek a döntőek (tudniillik valamennyi politikailag motivált szervezett erőszaknak te-

A terrorcselekmények száma 2001 és 2010 között a különböző adatbázisok szerint

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
TKB	1732	2650	1888	2571	4958	–	–	–	–	–
RWTI	1732	2648	1899	2647	4995	6660	4526	2846	–	–
GTD	1427	1065	1235	1143	2008	2718	3158	4769	4619	4640
PGT/WITS	348	199	190	3251	11038	14443	14435	11725	10999	11595

kinti a terrorizmust), mint inkább az egyes cselekmények konkrét megítélése és besorolása során mutatkoz(hat)nak komoly különbségek. Például egy parlamenti képviselő üzleti vállalkozása elleni bombatámadásról ugyanis el kell döntenie az elemzőnek, hogy vajon egy politikailag motivált terrorcselekményről van-e szó, vagy csupán „egyszerű” gazdasági érdekből elkövetett köztörvényes bűnesetről. S lássuk be: ez nem mindig könnyű. Hasonló problémával szembesülünk a polgárháborúval sújtott országok esetében, ahol gyakran igen nehéz megkülönböztetni egymástól a szervezett politikai erőszak különböző formáit (elsősorban a gerillaháborút a terrorizmustól).

A különbségek és az említett nehézségek ugyanakkor korántsem jelentik azt, hogy ne tehetnénk kísérletet arra, hogy legalább tendenciaszerűen közel valós képet alkossunk a világ terrorfenyegetettségéről. A tendenciákat ugyanis – vagyis például, hogy növekedett-e vagy csökkent a fenyegetés, általában mely területek a legfenyegetettebbek – minden olyan adatbázis jelzi, amely bizonyos időintervallumon belül azonos szempontok alapján és szisztematikusan gyűjti a terrorcselekményekre és azok áldozataira vonatkozó adatokat. Jelen írásban a világ egészére vonatkozóan a legnagyobb apparátussal rendelkező *Worldwide Incident Tracking Systemet (WITS)*, a bennünket különösen érdeklő európai terrorfenyegetésre vonatkozóan pedig az *Europol Terrorism Situation and Trend Report*

(*TESAT*) című, 2004-től évente kiadott jelentéseit tekintjük alapforrásoknak. Míg az előbbi írásunk elkészítésének idején 2011. március 30-ig dolgozta fel az adatait, az utóbbi 2010 végéig.

A terrorizmus globális kihívás

A terrorizmust globális biztonságpolitikai kihívásnak tekintik. A biztonsági kihívásokkal kapcsolatban alapvetően két értelemben beszélhetünk globalizációról: a probléma hatását, illetve elterjedtségének gyakoriságát tekintve. Mivel a káros anyagok kibocsátása, a globális felmelegedés Földünk és az emberiség egészét érinti, a klímát és a környezetet fenyegető veszélyeket globális kihívásnak kell tekintenünk. Vannak azonban olyan kihívások és fenyegetések, amelyeket nem elsősorban mindenkire kiterjedő hatásuk, hanem gyakori előfordulásuk miatt nevezhetünk globálisnak. Ilyen például az illegális migráció (illegális népességmozgás), a túlnépesedés, és ilyen a terrorizmus is. A 2. táblázat azt mutatja be, hogy a WITS adatbázisa szerint 2004 és 2010 között a 192 ENSZ-tagállam közül hogyan alakult azon országok száma, ahol legalább egy terrorcselekményt elkövettek, illetve a terrorcselekmény legalább egy áldozattal járt.

Miként az a táblázatból látható, évekre lebontva, pusztán statisztikai szempontból a

A terrorizmus által érintett országok száma 2004 januárja és 2011 márciusa között

	Merénylet miatt érintett országok		Áldozat miatt érintett országok	
	száma	%	száma	%
2004	85	44	71	36
2005	101	52	77	40
2006	98	51	83	43
2007	89	46	73	38
2008	87	45	77	40
2009	83	43	68	35
2010	78	41	64	33
2011	47	24	41	21
2004–2011	146	76	129	67

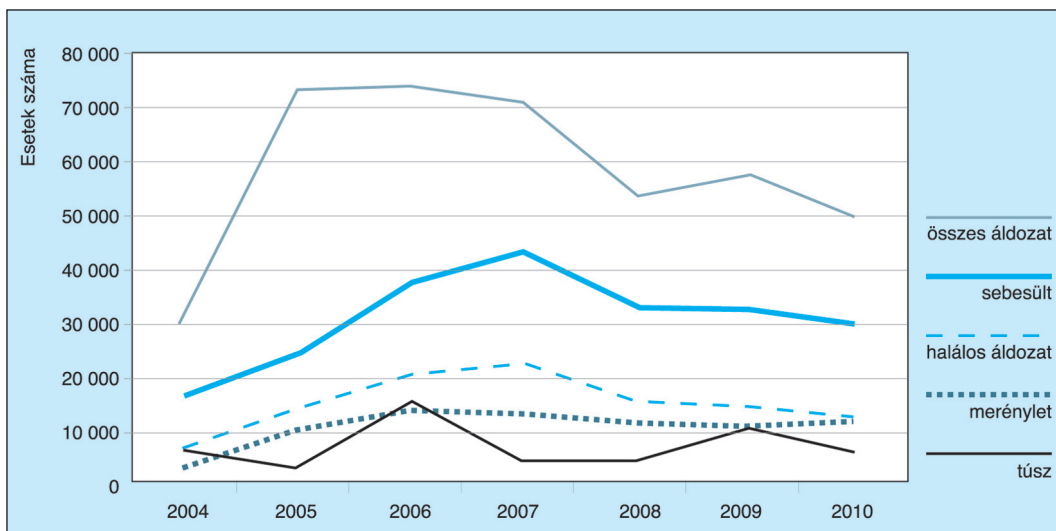
Forrás: WITS

terrorista merényletek alapján legfeljebb 2005 és 2006 (52, illetve 51%) kapcsán beszélhetnénk arról, hogy elterjedtségét tekintve a terrorizmus globális biztonságpolitikai probléma volt, az áldozatok alapján pedig még ekkor sem. Ha azonban a 2004–2011 közötti teljes időszakot nézzük, kiderül, hogy 146 országban (a világ országainak több mint háromnegyedében) követtek el legalább egy merényletet, s 129 országban (a világ országainak több mint kétharmadában) volt legalább egy áldozata a terrorizmusnak. Mindez nem csupán azt jelenti, hogy a terrorizmus valóban globális probléma, de azt is jelzi, hogy az elmúlt tíz esztendőben igen dinamikus változott a fenyegetés kiterjedése. Érdemes megjegyezni, hogy a terrorizmus problémájának globális jellege akkor sem változna, ha a fentieknél megengedőbben négyben határoznánk meg az adott időszakban elkövetett merénylet- és áldozatszámot, mondván: a terrorizmust megszüntetni nem, csupán visszaszorítani lehet, így társadalmaknak – akarva-akaratlanul – el kell viselniük bizonyos mértékű terrorfenyegetettséget. Fontos ugyanakkor jelezni, hogy 146 ország közül 43 szerepelt 2004 és 2011 között minden évben a listán, 13 pedig hat

évben, a másik oldalon 31 szerepelt csupán egyetlen alkalommal, illetve további 16 mindössze két évben. Az adatbázis szerint egyébként 2004 és 2011 áprilisa között összesen 79 776 különböző terrortámadást hajtottak végre, ezek eredményeként 111 774 ember halt meg, illetve 228 317 sebesült meg szerte a világon, s 85 304 fő esett túsul. A halott, sebesült és tús áldozatok száma 425 395 főt tett ki.

Az elmúlt esztendő terrorfenyegetettségének belső dinamikájára vonatkozóan a WITS adatai azt mutatják, hogy a világban elkövetett terrorista merényletek száma 2004 és 2006 között csaknem négy és félszeresére nőtt, a terrorcselekmények halálos áldozatainak száma viszont ez után, 2007-ben is növekedett (2004 és 2007 között megháromszorozódott), ezt követően viszont, ha eltérő mértékben is, de évről évre alacsonyabb mértéket mutatott. A merényletek száma például 2006–2009 között csaknem 24 százalékkal, a halálos áldozatok száma pedig 2007–2010 között 42 százalékkal csökkent. A 2007-es csúcsponthoz képest 2010-re 26 százalékkal csökkent a terrorista merényletek sebesültjeinek a száma is, a túsok száma

A terrorcselekmények és áldozatok száma 2004–2010 között

pedig több mint 60 százalékkal a 2006-os csúcshoz képest. Fontos látnunk ugyanakkor, hogy a terrortevékenység hatékonysága, vagy másképpen fogalmazva a terrortámadások veszélyessége a merényletek és a halálos áldozatok számának emelkedésével nem növekedett. Míg ugyanis az egy merényletre eső halálos áldozatok száma 2004-ben 2,3 fő volt, ez 2007-ben 1,6 főre, 2010-re pedig 1,1 főre csökkent.

A stratégiai jellegű merényletekről

Az egy merényletre eső áldozatok számának csökkenését azért is tartjuk fontosnak jelezni, mert a tömegmédiá és a politikai közbeszéd – amelyekből a társadalmak tagjai a szélesebb környezetükre vonatkozó információkat szerezik – hajlamos a terrorizmust a szakirodalom által stratégiai jellegűnek tekintett, nagy áldozatszámú járó, így könnyebben mediatizálható terrorcselekményekkel azonosítani. 2001. szeptember 11. azért vált világszerte a terroriz-

mus jelképévé, mert elkövetői a történelem legnagyobb és legpusztítóbb terrortámadását hajtották végre, s mert a World Trade Center tornyainak leomlását a világ a hírtelevíziók adásaiban előben láthatta. Fontos azonban jelezni, hogy az ilyen jellegű merényletek a világszerte végrehajtott merényletek töredékét képezik.

A WITS adatai szerint 2004–2010 decembere között 2885, öt főnél több halálos áldozatot követelő merényletre került sor, melyeknek 51 888 áldozata volt. Ez az adott időszakban elkövetett összes terrortámadásnak csupán négy, az összes halálos áldozatnak pedig 46 százalékát teszi ki. Ha pedig a tömegmédiában nagy hírfelületet kapott eseményekre korlátozzuk a stratégiai jellegű terrorcselekményeket (amelyeknek az egy merényletre eső áldozatszámú 2004–2010 között átlagban 19 fő volt), arányuk még ennél is kisebb. A 2001 szeptembere és 2010 decembere közötti főbb stratégiai jellegű merényleteket összefoglaló táblázatunkban például csak azoknak a terrorcselekményeknek az esetében írtuk ki a konkrét áldozatszámot, amelyekről feljegy-

**Főbb stratégiai jellegű merényletek
2001 szeptembere és 2010 decembere között
(öt főnél több halálos áldozatot követelő merényletek)**

Áldozatszám-kategória	Merényletek száma	Áldozatok száma	Hol (hány merénylet)	Melyik évben
1000-nél több	1	2982	WTC/USA	2001
1000 és 500	1	796	Irak	2007
500 és 200	13	430 400–345 334 300 252 234–230 215 209 202 202 201	Irak Kongói DK (2) Beszlán/Oroszország Csád Angola Kongói DK (2) Szadr/Irak Mumbai/India Bali/Indonézia Szudán Irak	2007 2009 2004 2007 2001 2008 2006 2006 2002 2004 2006
200 és 100	33	191 170	Irak (12) Pakisztán (5) India (2) Kongói DK (2) Szudán (2) További 10 ország (1) köztük Madrid/Spanyolország Moszkva/Oroszország	2004 2004
100 és 5 között	2846	56 13	Irak (1373) Afganisztán (374) Pakisztán (238) Szomália (167) India (135) Kongói DK (90) Szudán (80) Kolumbia (54) Sri Lanka (45) Nepál (28) Algéria, Oroszország (26) Fülöp-szigetek (18) Irán, Uganda (17) Jemen (16) Nigéria (15) Csád (14) Izrael (10) Libanon, Törökország (9) Etiópia (8) Közép-Afrika, Gáza (7) Burma (6) Burundi, Egyiptom, Indonézia, Niger, Thaiföld (5) Kína (4) Banglades, Kenya (3) Mali, Peru (2) További 18 ország (1) köztük London/Nagy-Britannia Fort Hood/USA	2005 2009
Összes	2894	55 324		

Forrás: GTD, PGT, WITS, SVKI

zéseink szerint nagy terjedelemben (több napon át) hírt adtak a magyar napilapok és televíziók is. Az így szerepeltetett 2889 ilyen terrortámadás közül csupán 19 ilyen találunk, vagyis még az egyébként kisszámú stratégiai jellegű terrortámadásoknak is csupán a töredékét. Ez részben persze természetes, hiszen a magyar média figyelmét elsősorban a valóban nagy nemzetközi visszhangot kiváltó, illetve a hozzánk közeli terrorista akciók ragadták meg.

Mindezzel csupán azt kívánjuk jelezni, hogy bár a társadalmak biztonságpercepcióját döntően a média és politikai közbeszéd alakítja a terrorizmus kapcsán is, az így kialakult kép korántsem azonos a szakértőknek a világ terrorfenyegetettségére vonatkozó képével.

A legfenyegetettebbek

Még inkább így van ez, ha térségekre és országokra lebontva vizsgáljuk az adatokat. Kiderül ugyanis, hogy a terrorfenyegetettség még 2001 és 2007 között is csupán a világ bizonyos térségeiben nőtt, néhol kétségtelenül drasztikusan (például a Közel-Keleten, Dél-Ázsiában, vagy a posztsovjjet térségben), máshol viszont jelentősen csökkent (így az Egyesült Államokban és Európában is). Ha pedig az egyes országokat vesszük sorra, akkor azt látjuk, hogy az elmúlt években (2004. január – 2011. március) a legtöbb merényletet Irakban, Afganisztánban, Pakisztánban, Indiában, Thaiföldön, Nepálban, Izraelben, Kolumbiában, Oroszországban és Szomáliában követték el. A legtöbb halálos áldozatot Irakban, Afganisztánban, Pakisztánban, Indiában, Szomáliában, a Kongói Demokratikus Köztársaságban, Thaiföldön, Kolumbiában, Szudánban és Oroszországban követelték a terrorcselekmények. A sebesült áldozatok

tekintetében Irak, Pakisztán, Afganisztán, India, Szomália, Thaiföld, Oroszország, Kolumbia, Nepál és Izrael, a túsok tekintetében Nepál, Pakisztán, India, Irak, Szomália, a Kongói Demokratikus Köztársaság, Afganisztán, a Gázai övezet, Kolumbia, és a Fülöp-szigetek a tíz legfenyegetettebb ország sorrendje. Az összes (halott, sebesült, tús) áldozat szempontjából pedig Irak, Nepál, Pakisztán, Afganisztán, India, Szomália, Thaiföld, Kolumbia, a Kongói Demokratikus Köztársaság és Oroszország került az első tíz legfenyegetettebb ország közé. Az összes kategória első tíz helyzetét összevetve megállapíthatjuk, hogy világ legfenyegetettebb országai körébe csupán 14 ország tartozik. Valamennyi kategóriában 90 százalék feletti ezeknek az országoknak a részesedése a világ egészének terrorfenyegetettségéből. Konkrétan területileg ez elsősorban a Közel-Keletet és Dél-Ázsiát jelenti, hiszen az itt található országokban követték el a világ terrorcselekményeinek 83 százalékát, innen került ki a halottak 84 a sebesültek 85, a túsok 89, és az összes áldozat 86 százaléka. Mint az a stratégiai jellegű terrorcselekményeket összefoglaló táblázatunkból kiderül, a 2001 és 2010 között elkövetett ilyen jellegű 2885 cselekményből 2638-at (91%) az első tízbe tartozó országokban követték el.

A legfenyegetettebb országok közül kettővel – Irakkal és Afganisztánnal – külön is foglalkoznunk kell. Részben azért, mert a NATO keretében itt hazánk katonái is jelen vannak, részben pedig azért, mert 2004 és 2011 között e két országban követték el a világ terrorcselekményeinek 45 százalékát, innen került ki a halottak 56, a sebesültek 57, a túsok 9, és az összes áldozat 47 százaléka. Úgy véljük, önmagában is kínos, hogy a túsok kivételével két olyan ország „termeli ki” világ terrorcselekményeinek és áldozatainak közel felét, ahol a nemzetközi közösség

A leginkább terrorfenyegetett országok listája, 2004–2011

Ország	Támadások száma	Halálos áldozat	Sebesült	Tűz	Összes áldozat
Irak	25 985	50 226	111 969	4 555	166 750
Nepál	3 767	1 260	3 653	48 709	53 622
Pakisztán	7 395	9 946	20 907	5 595	36 448
Afganisztán	10 023	12 775	18 494	2 988	34 257
India	6 215	6 992	14 108	5 154	26 254
Szomália	2 182	5 233	10 766	3 382	19 381
Thaiföld	4 305	3 156	5 698	80	8 934
Kolumbia	3 033	2 759	4 015	1 768	8 542
Kongói Dem. Köztársaság	546	3 480	1 526	3 199	8 205
Oroszország	2 190	2 260	5 111	214	7 585
Fülöp-szigetek	1 623	1 608	2 313	1 348	5 269
Szudán	376	2 611	1 261	1 215	5 087
Gázai övezet	1 241	236	1 615	2 590	4 441
Izrael	3 476	235	3 648	6	3 889
Összes a világon	79 766	111 774	228 317	85 304	425 395
Első 10 ország	72 357	102 777	205 084	80 803	388 664
<i>Első 10 ország (%)</i>	<i>91</i>	<i>92</i>	<i>90</i>	<i>95</i>	<i>91</i>
Közel-Kelet Dél-Ázsia	66 588	94 278	194 432	75 622	364 332
<i>Közel-Kelet Dél-Ázsia (%)</i>	<i>83</i>	<i>84</i>	<i>85</i>	<i>89</i>	<i>86</i>
Afganisztán, Irak	36 008	63 001	130 463	7 543	201 007
<i>Afganisztán, Irak (%)</i>	<i>45</i>	<i>56</i>	<i>57</i>	<i>9</i>	<i>47</i>
Muszlim országok	59 083	90 514	187 879	25 699	304 092
<i>Muszlim országok (%)</i>	<i>74</i>	<i>81</i>	<i>82</i>	<i>30</i>	<i>71</i>
Muszlim országok (Irak és Afganisztán nélkül)	23 075	27 513	57 416	18 156	103 085
<i>Muszlim országok (Irak és Afganisztán nélkül) (%)</i>	<i>29</i>	<i>25</i>	<i>25</i>	<i>21</i>	<i>24</i>

Forrás: WITS

fegyveresei a stabilitás megteremtésének jelszava alatt tevékenykednek. Még kínosabb azonban az, hogy a különböző adatbázisok egyértelműen azt mutatják, hogy Afganisztánban 2002-től, Irakban pedig 2003 nyarától szaporodtak meg, illetve váltak rendszeressé a terrorcselekmények. Ez azt jelenti – bármilyen kellemetlen is kimondani –, hogy a nemzetközi közösség ezen országokkal szembeni fellépése is hozzájárul a

terrorfenyegetettség fokozódásához ezekben az országokban, elsősorban azzal, hogy a megdöntött rendszerek helyére képtelen volt stabil államhatalmat állítani.

Az iszlámista terrorizmusról

Az elmúlt években a nyugati közvélemény egyértelműen az iszlámista terrorizmust

tekintette a világot fenyegető legveszélyesebb terrorizmustípusnak. Olyannyira, hogy az első híradások és kommentárok Anders Behring Breivik oslói/utoyai merénylete kapcsán is az iszlámista terroristákat sejtették az akciók háttérében. A WITS adatai első pillantásra megerősíteni látszanak az iszlámista terrorizmussal kapcsolatos nyugati közhiedelmet. 2004 és 2011 között a világon elkövetett összes terrorista merénylet 80 százalékát követték el muszlim többségű vagy jelentős (10%-nál nagyobb) muszlim kisebbséggel rendelkező országban. Innen került ki a halálos áldozatok 80, a sebesültek 90, a túsok 34, és az összes áldozat 78 százaléka. Ha csupán a terrorfenyegetett országok Top 10-ében szereplő államokat vesszük alapul, az arány akkor is igen magas marad (merényletek 74, halottak 81, sebesültek 82, túsok 30, összes áldozat 71 százalék). Ha azonban ezen országok közül kiemeljük Irakot és Afganisztánt (ahol – mint említettük – a nemzetközi közösség maga is hozzájárul a terrorfenyegetettség szintjének emelkedéséhez), a muzulmán országok részesedési aránya már korántsem olyan kiugró, ami indokolná az iszlámista terrorizmusnak a közvéleményben élő képét. Irak és Afganisztán nélkül ugyanis a Top 10-ben szereplő muszlim többségű vagy jelentős muszlim kisebbséggel rendelkező országok csupán a merényletek 29, a halálos áldozatok és a sebesültek 25, a túsok 21, s az összes áldozat 24 százalékával részesednek a világ terrorfenyegetettségének mutatóiból. Ha Irakot és Afganisztánt kiegészítjük az utóbbival szomszédos Pakisztánnal, amelynek terrorfenyegetettségét (a két ország államhatárait figyelmen kívül hagyó közös társadalmi, szociális, etnikai és vallási infrastruktúra miatt) döntően befolyásolják az afganisztáni történések, akkor ki-

derül, hogy a világ összes muzulmán többségű vagy jelentős muzulmán kisebbséggel rendelkező országra az összes terrorcselekménynek csupán 26, a halálos áldozatok 15, a sebesültek 24, a túsok 19, az összes áldozatnak pedig 22 százaléka esik. Ez pedig nem különösebben kiemelkedő arány, ha figyelembe vesszük, hogy a világ lakosságának mintegy 23 százaléka muzulmán vallású.

Az iszlámista terrorizmustól való félelem különösen nem látszik indokoltnak az európai társadalmak esetében. Nem csupán azért, mert a WITS adatai szerint az Európai Unió országaiban 2006 januárja és 2011 márciusa között elkövetett 1115 merénylet a világ összes terrorcselekményének csupán 1,7 százalékát, a 34 halálos áldozat 0,04 százalékát, a 373 sebesült 0,2 százalékát, a 19 tús 0,04 százalékát, az összesen 426 áldozat pedig 0,13 százalékát tette ki (vagyis az EU terrorfenyegetettsége a világ más tájaihoz képest elenyésző), de azért sem, mert az Europol TE-SAT jelentései szerint a 2006 januárja és 2010 decembere közötti 2081 sikeres, sikertelen és leleplezett merénylet közül csupán 7, a tagországok által jelentett esemény volt iszlámistának nevezhető.

Európa terrorfenyegetettsége kapcsán érdemes megemlíteni azt is, hogy a 2001 és 2010 között elkövetett stratégiai jellegű (öt halálos áldozatnál többet követelő) merényletek közül csupán a 2004-es madridi és 2005-ös londoni merényleteket követték el az unió területén, igaz, ezeket iszlámista terroristák követték el. (Norvégia, amely a 77 áldozatot követelő oslói/utoyai merénylettel került fel a stratégiai jellegű terrorcselekmények listájára, nem EU-tag.)

A WITS adatai szerint 2004 januárja és 2011 márciusa közt a világ terrorcselekményeinek áldozatai között is többnyire a korábban jelezett Top 10-ben szereplő or-

Az EU-országok sikeres, sikertelen és leleplezett merényletei terrorizmustípusok szerint (2006–2010)

	Iszlámista	Szeperatista	Bal	Jobb	Single issue	Egyéb	Összes	%
Spanyolország	0	875	65	0	0	17	957	46
Franciaország	0	846	0	0	6	35	887	42,6
Görögország	0	5	75	0	1	1	82	3,9
Egyesült Királyság	0	4	0	0	0	41	45	2,2
Olaszország	1	2	31	0	0	7	41	2
Németország	2	15	14	0	2	0	33	1,6
Ausztria	0	6	2	0	1	6	15	0,7
Magyarország	0	0	0	4	0	4	8	0,4
Dánia	3	0	0	0	0	2	5	0,2
Írország	0	3	0	0	0	0	3	0,15
Portugál	0	0	1	1	0	0	2	0,1
Lengyelország	0	0	0	1	0	0	1	0,05
Svédország	1	0	0	0	0	0	1	0,05
Belgium	0	0	0	0	0	1	1	0,05
Összes	7	1756	188	6	10	114	2081	100
%	0,3	84,4	9	0,3	0,5	5,5	100	

Forrás: Europol TE-SAT

szágok állampolgárait találjuk. A halálos áldozatok nemzetiségét tekintve Irak, Pakisztán, India, Szomália, a Kongói Demokratikus Köztársaság, Thaiföld, Kolumbia, Szudán, Oroszország és a Fülöp-szigetek állampolgárai állnak a legnagyobb veszteséget szenvedett országok listájának első tíz helyén, ők teszik ki az összes halálos áldozat 77 százalékát. A sebesültek esetében Irak, Pakisztán, Afganisztán, India, Szomália, Oroszország, Kolumbia, Izrael és Nepál a sorrend, igaz, közöttük szerepel hatodik helyen az ismeretlenek 5389 főt kitevő tétele. A nemzetiség tekintetében ismertek még így is 84 százalékát teszik ki e kategóriának. Az elejtett túsok tekintetében nepáliak, pakisztániak, indiaiak, irakiak, szomáliaiak, kongóiak, afgánok, palesztinok és Fülöp-szigetiek alkotják az élbolyt (91%), míg az összes áldozat 85 százalékán Irak, Nepál, Pakisztán,

Afganisztán, India Szomália, Thaiföld, Kolumbia, a Kongói Demokratikus Köztársaság és Oroszország osztozik. A nemzetiiséget tekintve első nyugati állam a halálos áldozatok listáján az Egyesült Államok (404), a sebesültekén és az összes áldozatán pedig Spanyolország (2154, illetve 2386). Azon áldozatok között, akiknek sikerült megállapítani felekezeti hovatartozását, a muszlimok alkotják a legnagyobb csoportot (5,7%), de ennél figyelembe kell vennünk, hogy a két legnagyobb létszámot az ismeretlenek (53,7%), továbbá azok alkotják, akik esetében nem került feltüntetésre a felekezeti hovatartozás (37,9%). Mivel azonban a terrorfenyegetésnek leginkább kitett országok között – mint korábban jeleztük – több muszlim többségű vagy jelentős muszlim kisebbséggel rendelkező ország szerepel, feltételezhetjük, hogy az áldozatok között az

adatbázisban szereplőnél jóval nagyobb a muszlim áldozatok aránya.

Fenyegetettség és fenyegetettség-percepció

Arnold Wolfersnek, a nemzetközi kapcsolatok realista iskolája egyik alapító teoretikusának munkássága óta tudjuk, hogy egy-egy közösség biztonságához fűződő viszonyában milyen kiemelkedő szerepe van a percepciónak – vagyis annak, hogy egy-egy közösség miként ítéli meg a saját és a környezete biztonságát. Ezt napjainkban a média és politikai közbeszéd befolyásolja elsősorban. A szeptember 11-i terrortámadások óta az Egyesült Államok és Európa társadalmi a terrorizmust tekintik az egyik legsúlyosabb biztonságpolitikai fenyegetésnek. Bármit is sugalljanak azonban a biztonságpercepciót döntően befolyásoló tényezők, bármi is legyen egy-egy társadalom percepciója a terrorizmusról, a terrorfenyegetettség értelmezésekor a száraz tényeket is érdemes figyelembe venni. Ezekből pedig az elmúlt évtizedre vonatkozóan az alábbiakat olvashatjuk ki:

– 2007 óta egyértelműen csökken a világ terrorfenyegetettsége (a terrorizmus hatékonysága pedig már az ezt megelőző években is csökkent);

– a terrorizmus viszonylag kevés számú országban (14–15), jól körül határolható térségekben (főként a Közel-Keleten és Dél-Ázsiában) jelent állandósult biztonságpolitikai problémát;

– a két legfenyegetettebb országban (Irakban, Afganisztánban) az ottani korábbi rendszerek felszámoló nemzetközi beavatkozás következtében váltak állandóvá és rendszeressé a terrortámadások (s ennek tanulságaként napjainkban különös figyelmet kell szentelni az észak-afrikai térség rezsimváltó államaira, elsősorban Líbiára);

– Irak és Afganisztán, továbbá az ide köthető Pakisztán nélkül a „muszlimok” részesedése a világ terrorcselekményeinek elkövetésében nagyjából részarányuknak megfelelő és a közhiedelemmel ellentétben nem kiemelkedő;

– részben ugyancsak Irak és Afganisztán miatt, valamint mert az iszlámista terrorizmus elsősorban helyi jellegű, a 2001 szeptembere utáni iszlámista terrorizmus leginkább a muzulmán társadalmakat fenyegeti;

– az Egyesült Államok és az Európai Unió – az itt elkövetett stratégiai jellegű terrortámadások (2001 New York, 2004 Madrid, 2005 London) ellenére – az elmúlt évtized során a világ csekély mértékben terrorfenyegetett térségei közé tartozott. ■